

N:o 17.

Ank. till Riksd. Kansli den 24 Febr. 1881, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition om ändring i bestämmelserna angående bildandet af reparationsfonden för Hjelmare kanal- och slussverk.

(R. A.)

Då vid 1828—1830 års riksdag Rikets Ständer beviljade afskrifning af de från Banken och Riksgäldskontoret till ett sammanräknadt belopp af 730,000 riksdaler banko utlemnade lånebidrag till Hjelmare kanal- och slussverks nybyggnad, förordnade Rikets Ständer, såsom vilkor för denna afskrifning, att en summa af 15,000 riksdaler samma mynt borde till fond för kanalens framtida underhåll afsättas, hvarefter Rikets Ständer vid 1834 års riksdag medgafvo, att denna fond finge till Riksgäldskontoret före år 1840 aflemnas uti en, å Hjelmare kanal- och slussverks bolags vägnar, af bolagets direktion utgifven och i bolagets fastigheter stora Vallby och Oppeby intecknad skuldförbindelse å förutnämnda belopp med derå löpande fem procent årlig ränta.

Hjelmare kanaldirektion ingaf derefter till fullmäktige i Riksgäldskontoret en den 30 December 1840 upprättad, för en tidrymd af 100 år beräknad och i 75 särskilda perioder eller serier indelad samt på nämnda skuldförbindelses förräntning efter 5 procent grundad plan för reparationsfondens bildande, enligt hvilken denna, så vida icke inträffande olyckshändelser eller andra tillfälligheter föranledde ett oundvikligt tillitande af densamma, skulle vid 1939 års slut uppgå till mer än två millioner riksdaler banko och, äfven om nedsättning i den till 5 procent beräknade räntan framdeles måste medgifvas, likväl då utgöra ett så be-

tydligt belopp, att densamma borde icke allenast öfverstiga den kostnad, som kunde erfordras till ombyggnad af slussar och andra byggnader samt sjelfva kanalens förbättring, då dessa arbeten, i följd af tidens åverkan, måste företagas, utan äfven bereda tillgångar till andra för allmänheten önskvärda åtgärder och nyttiga företag.

Sedan denna plan af Fullmäktige, som i hufvudsak tillstyrkte bifall till densamma, öfverlemnats till Rikets vid 1840—1841 års riksdag församlade Ständers Stats-Utskott, samt Rikets Ständer, med bifall till Stats-Utskottets den 30 Mars 1841 afgifna Utlåtande (N:o 484), fattat beslut i ämnet, blef den 12 Januari 1852 reglemente för utlåningen af fondens medel fastställt af Kongl. Maj:t, som deri stadgade, *dels* att direktionen egde att vid utlåningen antaga såsom säkerhet, utom inteckningar i brandförsäkrade fastigheter inom Stockholm samt i jordegendom på landet och i stadsjord, jemväl Hjelmare kanal-aktier och obligationer af Riksbanken, Riksgäldskontoret, arméns ackordsamorteringsfond, nya Trollhätte kanalbolag, Stockholms stads drätselkommission, bruksegares hypotekskassa samt andra sådana svenska hypoteksföreningar, som redan vore eller kunde blifva bildade; *dels* att räntefoten tills vidare icke finge vid sådan utlåning understiga 5 procent; *dels* att de lån, som mot hypotek af omförmälda obligationer meddelades, icke finge öfverstiga 90 procent af de hypotiserade obligationernas kapitalbelopp, så framt obligationerna vore förskrifna med lägre ränta än 5 procent; och *dels* att berörda slags obligationer kunde för fondens räkning inköpas under vilkor likaledes, att räntan å desamma tills vidare icke understege fem procent.

Uti en till Kongl. Maj:t ingifven skrift har emellertid Hjelmare kanaldirektion andragit: att direktionen, hellre än att utlåna reparationsfondens medel mot sådan säkerhet, som i ofvan omförmälda reglemente förmäles, begagnat sin rätt att för fondens räkning inköpa allmänna hypoteksbankens 5 procent-obligationer, hvaraf i Riksgäldskontoret vore deponerade, utom 24,000 kronor i obligationer af Mars månad 1877, jemväl 58,000 kronor af den 15 Januari och 57,500 kronor af den 15 Juli 1864, 1869 och 1871, hvilka sistnämnda belopp, utgörande tillhoppa 115,500 kronor, uppsagts att nämnde dagar innevarande år inlösas eller utbytas mot andra hypoteksbankens med allenast 4½ procent ränta löpande obligationer; att emellertid, då Rikets Ständers förberörda beslut vid 1841 års riksdag ej mindre än Kongl. Maj:ts nådiga utlåningsreglemente förutsatte, att fondens medel skulle tills vidare förräntas med 5 procent, men det dag efter dag blefve svårare att, utan betungande uppgäld, finna till köps obligationer, som, förskrifna med 5 procent eller högre ränta, erbjöde otvifvelaktig säkerhet, direktionen, som ansett sig böra antaga den erbjudna konverteringen af fondens ofvan omförmälda obligationer, icke såge annan utväg till undvikande af de stora förluster för kanalbolaget, som skulle uppkomma, derest bolaget måste, efter inköp af 4½ procent-obligationer, deponera dem i Riksgäldskontoret efter värdeberäkning af 90 procent, än att söka

anskaffa med 5 procent ränta löpande in-teckningar att för fondens räkning deponeras; att likväl förvaltningen af fondens tillgångar i sådant fall skulle för Riksgäldskontoret medföra icke obetydliga svårigheter, som kunde undgås, derest obligationer fortfarande såsom hittills finge användas för dessa tillgångars ökande; samt att derföre direktionen, som trodde det anförda innebära giltiga skäl för en förändring i Kongl. Maj:ts och Riksdagens stadgande om 5 procent räntas beräk-nande *tills vidare* å fondens medel, i underdånighet anhölle, att Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att medgifva vissa ändringar i de för ifrågavarande reparations-fonds fortsatta bildande meddelade bestämmelser.

Kongl. Maj:t har i anledning häraf till Riksdagen aflåtit nådig proposition af den 17 December 1880 (N:o 3), som till Stats-Utskottets behandling remitterats; varande i berörda proposition, till hvilken Utskottet tillåter sig hänvisa, närmare redogjort dels för beskaffenheten af ofvan omförmälda, af kanaldirektionen be-gärda ändringar i bestämmelserna för fondens bildande, dels ock för innehållet af ett utaf Fullmäktige i Riksgäldskontoret öfver kanaldirektionens ansökning afgifvet underdånigt utlåtande; och har Kongl. Maj:t i den nådiga propositionen, på grund af hvad i ärendet förekommit, föreslagit Riksdagen att i enlighet med Fullmäktiges hemställan, medgifva:

att förenämnda Hjelmare kanals- och slussverks reparationsfond tillhöriga, i Riksgäldskontoret deponerade och till återbetalning uppsagde, allmänna hypoteks-bankens 5 procent-obligationer om tillhoppa 115,000 kronor må utbytas mot *dels* de nya 4 $\frac{1}{2}$ procent-obligationer, hvilka från hypoteksbanken erhållas till pris af 96 $\frac{1}{2}$ procent, *dels ock*, för 3 $\frac{1}{2}$ procent af dessa sistnämnda obligationers belopp, andra värdepapper af beskaffenhet att, enligt gällande bestämmelser, kunna för fondens räkning i kontoret emottagas;

att den ändring i nuvarande bestämmelser om fondens bildande och tillväxt får vidtagas, att obligationer af den i utlåningsreglementet bestämda beskaffenhet hädanefter och tills vidare må kunna i Riksgäldskontoret för fondens räkning emottagas till sådan kurs, som å det kapital, hvilket bör förräntas och hvarmed fondens tillväxt bör ega rum, lemnar en verklig ränta af minst 4 $\frac{1}{2}$ procent för år; samt

att beträffande fondens tillväxt vidare skall, till undvikande af särskild plans uppgörande för fondens framtida bildande, lända till efterrättelse, att fonden till-ökas med beloppet af den ränta, som å de fonden tillhöriga värdepapper i verk-ligheten utfaller, jemte de mindre tillskott från kanalbolaget, som kunna erfordras för afrundning till närmaste högre hundratal af slutsumman i hvarje års inbetal-ning till fonden;

hvarjemte Kongl. Maj:t meddelat att, om Riksdagen härtill lemnade bifall, en omarbetning af nu gällande utlåningsreglemente blefve nödig och borde ega rum.

I likhet med hvad Fullmäktige i Riksgäldskontoret i sitt ofvan omförmälda underdåniga utlåtande andragit, har Utskottet funnit den inträffade stegringen i priset på sådana obligationer, som kunna till fondens bildande användas, innefatta giltig anledning till nedsättning af den räntefot, hvarpå fondens fortsatta bildande genom inköp af obligationer bör i allmänhet grundas; i följd hvaraf Utskottet, som ej heller i öfrigt har något att mot det väckta förslaget erinra, hemställer,

att Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 24 Februari 1881.

På Stats-Utskottets vägnar:

E. Key.

Rättelse

i Stats-Utskottets Memorial N:o 1:

sid. 14, rad. 4 nedifr. *står*: hvilket *läs*: hvilka